

Net als de Inuit

De wereld om mij heen is klein. Rechts van mij moeten de spuisluisen zijn. Ik zie ze niet maar voel ze wel. Mijn kajak wordt meegevoerd met het IJsselmeerwater dat in grote hoeveelheden door de sluisen naar buiten stroomt. Kleine, venijnig kabbelende golfjes, geholpen door een lichte zuidenwind, duwen mij tegen de vloedstroom in naar zee. Als ik het piertje rond, dan zie ik de leidam ten Noordoosten van de haven als een vage schim. Een groep ganzen schrikt als ik ineens uit de mist opdoem en kiest luid gakkend de lucht als hazenpad. Daarna weer de achtergrondruis van de A7 richting Friesland. Aan stuurboord zie ik een groene ton voorbij schuiven. Aan bakboord ruik ik modder en zeewier. Over een uurtje zal de slikkige plaat helemaal onder water staan. Ik laat de boot rustig meedrijven en eet een boterham met pindakaas. Ongelofelijk dat je je op slechts een paar honderd meter van de haven aan het einde van de wereld kunt wanen.

Je moet de situatie goed kennen om hier veilig te kunnen kajakken. De stromingen zijn complex: eb en vloed, het zoete water dat uit de spuisluisen komt, een *neer* in de bochten buiten de vaargeul. De stroming kan zó sterk zijn dat je er niet meer tegenin komt. In de mist, zoals nu, raak je snel gedesoriënteerd; waar ben ik nu precies? Bij het verlaten van de haven schalde ineens de rauwe stem van de havenmeester over het water; of “roeien” met dit weer wel een goed idee is... Hij vond duidelijk van niet. Ik wél.

Uit voorzorg heb ik vanmorgen nog een kompas-app op mijn telefoon gezet, die ruim voldoende is opgeladen om zo nodig ook *Google Maps* te kunnen raadplegen. En mocht de telefoon tegen alle verwachting in de geest geven, dan weet ik dat de wind uit het Zuidzuidwesten komt. Als ik de wind *op twee uur* houd, dan kan ik Wieringen niet missen. Door regelmatig te diepte te checken met mijn peddel, zorg ik ervoor dat ik ruim ten Zuidwesten van de groene boeien blijf, buiten de vaargeul; geen zin in een onverwachte ontmoeting met een echt schip.

Gemoedelijk dobberend overdenk ik mijn bestaan. Een week geleden sprak ik met een nieuwe jonge manager van DELA. Zij vroeg mij of het mij moeite kost om gepensioneerd te zijn. Je hebt immers niet zoveel goede jaren meer voor de boeg, stelde zij onbekommerd vast. Ze had natuurlijk gelijk, maar als ik mijn statistische leeftijd haal – rond de vijftientig – dan heb ik niet alleen *nog maar* twintig jaar voor de boeg maar ook *nóg* twintig jaar. Twintig jaren zonder echt doel, zonder de noodzaak om te werken, zonder kinderen die moeten worden verzorgd en opgevoed. Wat ga ik doen met die onafzienbare extra periode? Is de vrijheid die in al haar uitgestrektheid op mij ligt te wachten wel zo leuk? Ik moet denken aan een collega van vroeger – Lydia – die mij voorafgaande aan een reis naar Suriname adviseerde om, daar aangekomen, niets meer te willen. “Als je dat voor elkaar krijgt, dan heb je een heerlijke tijd; als je je reisschema zo strak mogelijk probeert te volgen, dan heb je een vakantie vol frustraties”. In deze tijd van overvloed, waarin mensen zonder enige reden steeds ouder worden, is dat misschien wel de grootste uitdaging: niets meer willen, gewoon *zijn*.

Als ik terug peddel naar de haven, klaart het iets op en verbetert het zicht. Het water van de Waddenzee staat inmiddels hoger dan op het IJsselmeer, dus de spuisluizen zijn nu dicht. Daardoor kan ik profiteren van het staartje van de vloed en spoel ik vrijwel zonder iets te hoeven doen weer naar binnen, de haven in.

Onze *Juni* ligt deze winter in een loods in het Noorden van Zweden, aan de Lapse zuidkust vlakbij de grens met Finland. Het is een geweldig project om 's zomers op de boot te leven en zo een groot stuk van Noordwest Europa te bezoeken. Maar de keerzijde is dat ik negen maanden per jaar geen boot heb. Zeker in de herfst, als de temperatuur nog hoog genoeg is om te varen en het volgende voorjaar nog ver weg, dan valt mij dat zwaar. Daarom heb ik mijzelf vorig jaar een kajak cadeau gedaan, een Nortic Scubi XL. Deze boot van Russische makelij heeft de rompvorm van een Vikingschip. Het oog wil ook wat; ik verfoei lelijke boten, hoe goed ze ook zijn. Ze is gemaakt van PVC – niet bepaald milieuvriendelijk, maar wel

bestand tegen een stootje en duurzaam genoeg om mij ruim te overleven. Het onderwaterschip wordt strak om een aluminium frame gespannen. Het is idee is afgekeken van de Inuit die een frame gebruikten van baleinen. De bekleding was van

zeehonden huid. Het boeisel van mijn kajak bestaat uit twee grote luchtkamers. Op deze manier krijg je een boot die in een grote zak op een karretje achter mijn fiets past, redelijk snel vaarklaar is te maken, uitstekend vaart en onzinkbaar is. Vandaag waait het nauwelijks, maar eerder voer ik al eens met een flinke wind op het Amstelmeer. Fantastisch hoe je stug door-peddelend maar zonder al teveel kracht te hoeven zetten tegen wind en golven opploegt. Nog mooier hoe ze met ruime wind bruisend en licht rollend de golven afloopt.

Een paar dagen later loop ik het *begraafplaatsrondje*, vanuit ons huis achter de kerk langs, via een landweggetje met aan weerszijden hoge begroeiing van mei- en sleedoorn naar het Heidense kerkje. De fundamenten zijn zo'n twaalfhonderd jaar oud. Ouder zul je ze niet vinden in West-Nederland; alleen Wieringen lag al die eeuwen boven water. Het oude land glooit licht en verdwijnt in de verte, richting Hippolytushoef, in de nevel. Dan loop ik via het Wad terug naar Vatrop, waar de Vikingen ooit een nederzetting hadden. Vandaag kun je Texel niet zien liggen, maar als het helder is en donker, dan zie je zelfs het vuur van de Brandaris als een waaiertje op de horizon – twee flitsen per 5 seconden. Onder het lopen fantaseer ik over een blank gelakt Waarschip 600 dat ik onlangs op Marktplaats zag staan. *If she looks good, she probably is* – ik schreef het al eerder. Zou ik van haar - een boot is absoluut vrouwelijk, zeker deze, met haar onderwaterschip om te zoenen - niet veel meer genieten dan van het raadswerk dat nu zoveel tijd in beslag neemt? De komende weken weer twee á drie maal per week een avondvergadering – om nog maar te zwijgen van het bijbehorende leeswerk.

Thuisgekomen, blijkt dat Donald Trump vrijwel zeker de Amerikaanse verkiezingen heeft gewonnen. Ik word er somber van maar begrijp het wel, want de eindtijd waarin wij leven is beangstigend. Wat gaat er komen en wat dreigen we te verliezen? Het verhaal van gematigde krachten die proberen om globalisering, onbeheerste informatiestromen, bedreigende demografische ontwikkelingen en klimaatverandering in goede banen te leiden is te abstract, te ingewikkeld en – misschien nog wel het belangrijkste – mist het simplistische perspectief van de populistten. Wie ontwikkelt er een verhaal dat recht doet aan de complexiteit van de dingen en tegelijk richting en hoop biedt?

Om te ontsnappen aan mijn gepeins zoek ik op hoe laat het zaterdag hoog water is en wat de wind doet. HW = 12.30 uur. De wind: Zuidoost zes knopen. Met een beetje geluk kan ik vanaf de oude helling van basalt bij Stroe naar de Wierbalg peddelen. Zeehonden jagen rond hoog water, maar het kan zomaar dat er één z'n nieuwsgierigheid niet kan bedwingen en een kijkje komt nemen – een olijk kijkende dobber in het wijde water. Als er een kotter langskomt: kop op de hekgolven. De boeg veert op, zakt terug, en opnieuw op-en-neer, rustig uitrijden, mijn boot is hiervoor gemaakt. Dan Oostwaarts naar het havenhoofd en vandaar terug, Zuidwest dicht langs de modderige slikken, richting Stroe.

Dromen over Kvarken

Er hangt al weken een uitgestrekt hogedrukgebied boven een groot deel van Noord-Europa. Depressies gaan onderlangs en veroorzaken een natte en winderige Méditerranée. Daar kampen dichtbebouwde rivierdalen met veel te veel water. Huizen lopen onder, auto's drijven door de straten, mensen verliezen huis en haard. Voor ons in Nederland betekent de hoge druk zeer rustig weer - nauwelijks wind. Maar waar in de zomer een hogedrukgebied zorgt voor stralend weer en hoge temperaturen, leidt het 's winters tot uitgestrekte mistvelden. De kilte en klammigheid weet maar van geen wijken. Het is moeilijk te geloven dat pakweg honderd meter boven mij de zon schijnt dat het een lieve lust is. Maar de zon staat slechts maximaal veertien graden boven de horizon, en dat is veel te weinig om een gat in de dampige deken te kunnen branden. Mijn gemoed past zich aan en wacht gelaten op betere tijden.

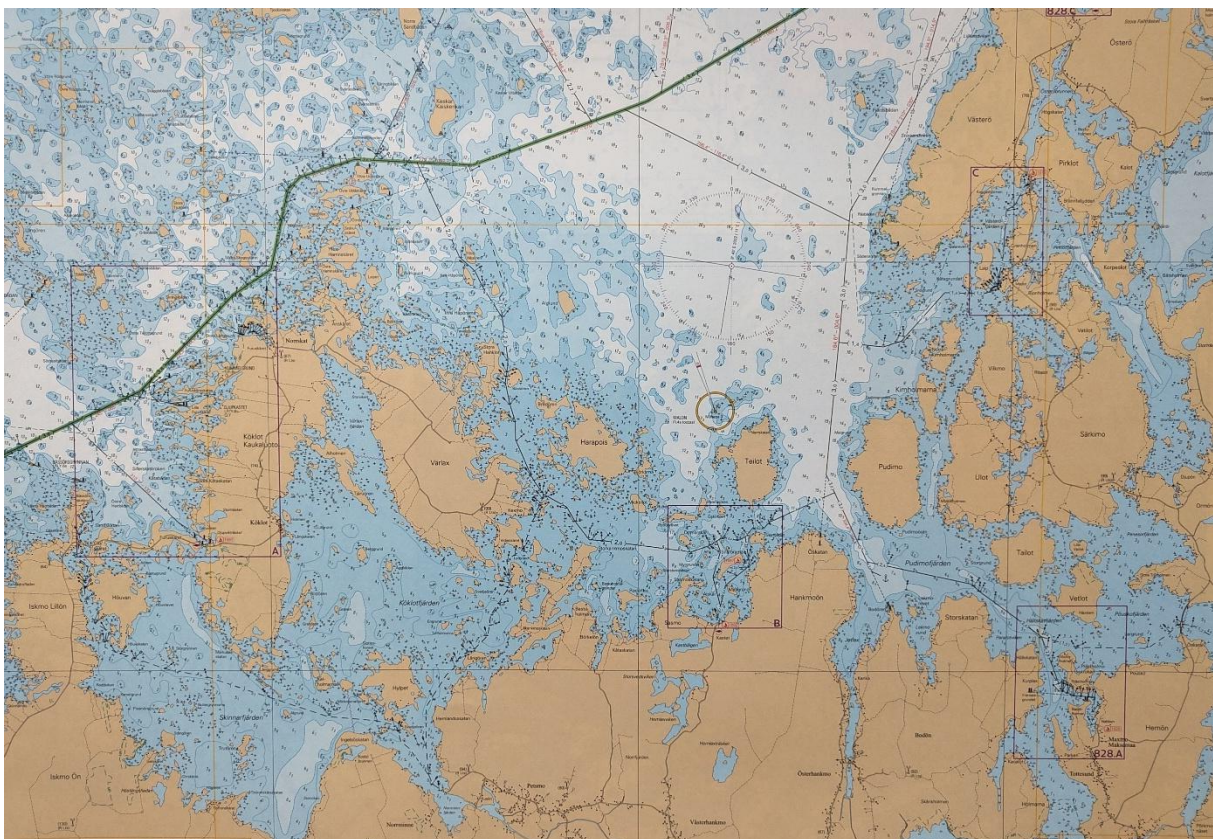
Eerder hadden we een periode waarin de ene na de andere depressie over Nederland raasde. *Windfinder* gaf steeds weer wind boven de veertig knopen, rukwinden tot wel zestig, code oranje door het KNMI. Anders dan in vorige jaren verloren we nu geen dakpannen meer. De aannemer heeft tien rijen op het meest kwetsbare gedeelte vastgelegd.

Intussen is het nog niet of nauwelijks onder nul geweest, ook 's nachts niet. Het weer gedraagt zich precies zoals de meteorologen al jaren voorspellen: natte, winderige en relatief warme winters. Schaatsen op natuurijs wordt steeds meer iets uit een ver verleden. En iedereen doet alsof het de gewoonste zaak van de wereld is. De verwoestende effecten van klimaatverandering dringen niet of nauwelijks tot ons door. Het dek van de Titanic helt steeds onheilspellender, maar het strikje speelt onverdroten verder en wij dansen tot we er bij neervallen. De mens is gemaakt om voedsel te zoeken en het hol te verdedigen (vrij naar mijn vader) en is een kuddedier bovendien. Die dispositie maakt onafhankelijk denken over de lange termijn schier onmogelijk. Have mercy on us!

Je kunt je dagen natuurlijk slechten in somberheid en met ontzetting de enorme berg van onopgeloste problemen aanschouwen. Maar, heeft dat enige zin, heeft iemand daar iets aan? En bovendien: zou dat recht doen aan de dialectiek van het bestaan? Een zware Noordwester levert op hoogwater spectaculaire beelden op. Het dijkje waarover wij zo vaak lopen, wordt overspoelt door zware branding. Het water staat tot onderaan de eerste huizen van Vatrop en beukt tegen de stuwwal die ruim honderdvijftigduizend jaar geleden door het ijs is gevormd. Hoe lang zou het nog duren voordat Wieringen aan de zee moet worden prijsgegeven? Wat zal het mooi zijn: het water dat, eerst alleen bij stormweer maar later bij elk hoogwater, door de lage slikken van Wieringen kolkt en Oosterland en Hippolytushoef van elkaar scheidt. De Michaëlsterp met zijn kerk uit de twaalfde eeuw twee maal per etmaal een eiland. En uiteindelijk alleen de torenspits nog boven water, als grafzerk, een herinnering aan een onverantwoord bestaan. De natuur die terugneemt wat zij voor een enkel moment moest afstaan aan een soort met teveel verstand maar te weinig begrip. We hoeven niet bezorgd te zijn voor de aarde. Die redt zich wel, tot lang nadat de laatste mens probeerde om te overleven.

Mijn gedachten drijven af en krijgen weer vaste grond onder de voet aan de Botnische Golf. Komende zomer hopen wij via de Finse westkust af te zakken tot we ter hoogte van Ussikaupunki zijn. Van daar gaat het dan verder richting Nävekvarn. Ik verheug mij vooral op de Merenkurkku – Kvarken. Dit uitgestrekte en dunbevolkte gebied bestaat uit duizenden eilandjes die steeds verder boven water komen door het terugveren van de aardkorst na het smelten van de kilometers dikke ijslaag die er ooit lag. Geologen verwachten dat de Noordelijke helft van de Botnische Golf over tweeduizend jaar van zee zal zijn afgesloten. Er is dan een enorm meer ontstaan, bijna vijf maal zo groot als het IJsselmeer. Om in de stemming te komen, open ik de elektronische zeekaart. Ik zie een onvoorstelbare hoeveelheid eilandjes, stenen (onder en boven water), nauwe ondiepe vaarwegen en piepkleine haventjes waarvan de diepte onduidelijk is. Op internet lees ik dat het gebied alleen bevaarbaar is voor 'experienced sailors'. Het duizelt mij en even denk ik: ruim omheen varen! Maar gelukkig wint mijn fascinatie voor grootste en lege landschappen weer snel terrein. De aanvankelijke schrik evolueert tot een opgave: hoe gaan we dit aanpakken?

De eerste stap is het bestellen van gedetailleerde hard-copy zeekaarten – de eerste die ik in jaren koop. Vier dagen later wordt de bestelling vanuit Helsinki aan huis bezorgd en er gebeurt wat er altijd gebeurt als ik mooie kaarten zie.

Ik zink erin weg, ben op reis, zoek en vind, fantaseer, maak plannen. Ik ontdek het idioom van de kaarten; wat betekenen de kleuren, hoe zijn de dieptelijnen ingetekend, waarnaar verwijzen de symbolen. Ik zie namen die tot de verbeelding spreken - Värlox, Maksamaa, Iskmo Ön - en ankerplaatsen voor de nacht, die trouwens niet donker zal zijn. Welke haventjes zijn bereikbaar en onder welke omstandigheden? In Nederland zijn bijna alle

havens goed beschut. Het maakt niet uit hoe hard het waait en uit welke richting. Hoe anders is dat in de Botnische Golf. Het zou niet voor het eerst zijn dat we in een lagerwalhaven terechtkomen en proberen slaap te vatten in een heftig rollende boot of wakker worden gehouden door een op venijnige golven stampend achterschip. Een website met *Suomen satamat* geeft voor ruim 200 havens de meest basale gegevens. Heerlijk, het ene paradijs na het andere dient zich aan. Nog even, en dan gaan we weer noordwaarts!

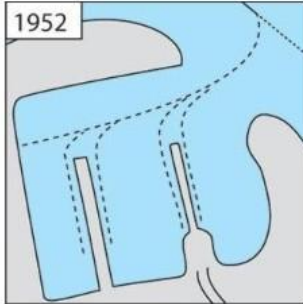
Selkä-Sarvi

Kemi

Yhteystiedot

Puhelin: 0206 39 6059
Koordinaatit: 65°36,9', 24°11,7'
Merikarttasarja: G
Merikartta: 854
Syvyys: 1,0-2,5
Kiinnittyminen: Aallonmurtajaan + ankkuri, sivukiinnitys. Syvyys 2,5m.
Satamanumero: 1952

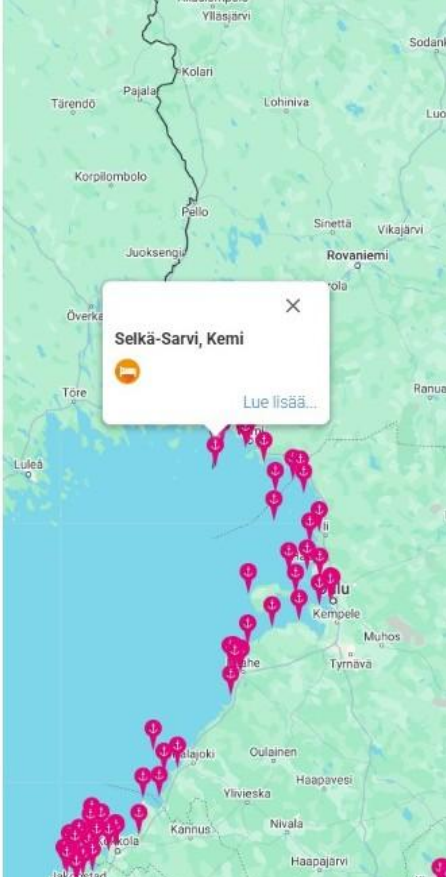

1952

Palvelut

Sulje

Selkä-Sarvi, Kemi

Lue lisää...

How fragile we are

Rond laagwater sta ik aan de oude zeewering bij Vatrop – vijf minuten fietsen vanuit mijn luie stoel. De betonnen platen staan uitdagend naar zee gericht, alsof ze willen zeggen: kom maar op, met ons valt niet te spotten. Maar ik weet wel beter. Bij een flinke Noordwester rolt de branding er nietsontziend overheen. Wacht maar tot de zeespiegel nog verder is gestegen en de stormen steeds onstuimiger worden! Maar nu is het stil en de vloedlijn ligt een paar honderd meter voor de sterk verweerde barrière. Gewapend met een schop, een grondboor en drie lange bamboe staken glij ik door de vette modder. Als ik een laars te lang laat staan, dan zuigt het slip uit alle macht en moet ik mij langzaam loswrikken om te voorkomen dat ik mijn laarzen verlies en op blote voeten verder moet. Ik plaats de staken bij enkele grote blokken basalt die zijn gemorst toen de dijk werd aangelegd. Op deze manier hoop ik mijn kajak vanaf het piepkleine strandje veilig, om het basalt heen, naar zee te kunnen sturen. Een onzachte landing op de gestolde lavablokken zou fataal zijn.

De volgende dag ga ik kijken hoe mijn route eruit ziet op half tij. Volgens Rijkswaterstaat staat het water op NAP + 0 centimeter. Op hoogwater zal er nog een kleine zestig centimeter zijn bijgekomen. De staken staan inmiddels ruim in het water en ik concludeer dat ik prima moet kunnen varen bij een waterdiepte NAP + 30 centimeter of meer. Vandaag en morgen zal dat zijn van twee uur voor tot twee uur na hoogwater. Een man van middelbare leeftijd zit achter twee hengels en bekijkt mijn inspectie van de staken. Hij vraagt waarvoor ze zijn bedoeld en biecht op dat hij ze bijna uit de modder had getrokken - "mooie stakies". Terwijl

we staan te praten, draait hij een forse bot naar binnen. Onaangedaan haalt hij de platvis van de haak en gooit hem terug – “ik moet geen bot”.

Weer een dag later is het nog steeds prachtig lenteweer; volop zon en een zacht zuidenwindje. Het is net helder genoeg om de Hoge berg op Texel te kunnen zien. Meer naar het westen ligt Den Helder loom te wachten op de rest van de dag. De Wierbalg is net diep genoeg voor een kleine garnalenkotter. Scholeksters, wulpen en strandlopers werken nog snel de laatste hapjes naar binnen, voordat ze, rond hoog water, weer een aantal uren moeten wachten voor een nieuwe ronde. Als ik mijn kajak heb opgebouwd meldt zich een dame met een enorme Berner Senner. Het arme beest hoort hoog in de bergen en heeft het nu al - half maart, veertien graden Celsius - warm. Of ik die dode zeehond ook heb zien liggen. Ze wijst op een silhouet dat zo'n honderd meter van de dijk in het water ligt. Ik twijfel even of ze serieus is, maar bederf vervolgens haar hang naar sensatie; het is een stuk met zeewier begroeid hout dat daar al heel lang ligt. Ze veinst opluchting en loopt dan verder richting Stroe.

Ik vaar op de juiste wijze langs mijn staken en zet koers naar het Noorden, richting de Wierbalg. Zo met *ruime wind* haal ik zonder inspanning zeker drie knopen. Wat verder uit de kust blijkt dat er toch wel een windje staat. Dat is geen probleem, maar de bijbehorende golven worden snel hoger en langer. Ooit ben ik omgeslagen met een open boot in de *Golfe du Morbihan*, aan de Zuidkust van Bretagne. Ik bracht een natte en koude nacht door op een onbewoond eilandje dat ik met mijn half-gezonken Drascombe kon bereiken. Alles goed afgelopen, maar sindsdien ben ik een stuk voorzichtiger als ik op een niet-zelfrichtende boot zit. Daarom buig ik af naar het Oosten en richt mij op het buitenste havenhoofd van Den Oever. De golven komen dwars in, maar voelen nog niet gevaarlijk. Als ik in de luwte van het land kom, dan laat ik mijzelf drijven en overdenk ik de woorden van Sting: *how fragile we are*. Ik kreeg vanmorgen een berichtje van Peet. Ze meldde dat mijn vader met spoed is opgenomen in een ziekenhuis in Bangkok – hartproblemen, bijna tweeënnegentig jaar oud; dan kun je wel spreken van fragiel. Ik kijk de hele dag al om de vijftien minuten op mijn telefoon, maar er komen geen nieuwe berichten. Geen bericht is goed bericht, houd ik mijzelf maar voor, maar erg van harte gaat dat niet. Na een rondje door de haven, waarbij mij opvalt dat de kotter van Frank en Marieke een beetje naar bakboord overhelt, peddel ik rustig terug richting Vatrop. Aan mijn linkerhand trotseert onze kerk als een zwarte wachter de blikkerende zon. De wind is bijna helemaal gaan liggen en het lijkt of ik zweef in al het blauw om mij heen. Dichterbij gekomen zie ik een figuurtje zitten op de dijk. Ik weet dat het Heidi is, klaar voor een gezamenlijke lunch aan zee. We wonen op een geweldige plek!

Oviaantje

Witte donderdag. Als Heidi en ik ter hoogte van *Het Heidense Kerkje* richting het Wad lopen, dan vliegen de Scholeksters in grote getale heen en weer, alsof ze niet kunnen kiezen tussen rusten in het sappige hoge gras of pieren zoeken op de slikken. Grutto's zijn gelukkig nog steeds niet uitgestorven, want overal horen we het *grutto-grutto*, opgewekt en vol verwachting. Een vlucht rotganzen komt laag over; in elkaar overlopende v-formaties vormen het decor voor vriendelijk gegak. De zon zakt achter de Waddendijk en zet het oude, licht heuvelende landschap in een dieprode gloed. Een briesje uit het Noorden komt van ver en voelt schoon en fris. Zodadelijk zal de schemering invallen en alles verpakken in een zachte donkerte. Als we bovenop de dijk staan, dan is de zon net achter de horizon verdwenen; van achter de kim beschijnt hij het uitgestrekte wolkendek boven ons. We lopen in een gouden koepel boven diep donkerblauw kabbelend water.

Ik dwaal af. Gisteren was ik met Rumi op pad. Ze liet zich gewillig door Srushti aan mij overdragen, maar informeerde wél regelmatig of mamma en pappa al thuis zouden komen. Na een uitgebreid bezoek aan de Stadsboerderij en de IJssalon meldde ze dat ze moe was en iets later viel ze tevreden in slaap in het stapelbed dat ze deelt met Zoa. De tijd gaat snel als je slaapt, maar toch niet snel genoeg, want toen ik haar wakker maakte was mamma er nog steeds niet. Zij op schoot, luisterden we samen naar Frank Sinatra – beiden heel tevreden. Daarna, toen het tijd werd voor wat actie, in bad. Eindeloos spelen, water overgieten, op commando proosten met buisjes water, mij natspetteren, liedjes zingen en - uiteindelijk - mamma in de deuropening. Plassen op het potje en nog meer liedjes: *Oviaantje* in het bos, laat je mamma toch niet los*. Wat een kind, er is nog hoop!

Als we weer bij *Vatrop* zijn, dan kleurt de lucht inmiddels donkerblauw - bijna zwart in het Oosten. In het Westen prikt de *Lange Jan*, in het Noorden het vuur van de Cocksdoorp. De wind is gaan liggen. De kluten die nestelen in de *Kleiput* slaan alarm als we langslipen. We maken zo min mogelijk lawaai en blijven strak op het pad. Het is een wonder dat we hier mogen lopen; op veel plekken in Nederland heeft men inmiddels maatregelen getroffen

waardoor herrie makende en alles overwoekerende exemplaren van de homo sapiens worden geweerd. Hier nog niet. We ruiken de modderige plaat die weldra geheel zal zijn ondergelopen en zoeken *De Brandaris* die ergens in het Noordoosten zijn waaiertje zou moeten laten zien. Zonder succes – het is nog niet donker genoeg. Ik heb erg veel zin in de zomer, zuidwaarts varen langs de Finse kust. Maar eerlijk is eerlijk: ik mis de dynamiek van eb en vloed, het water dat opkomt en zich weer terugtrekt, de vogels die komen en gaan, de zee die voortdurend verandert, soms ruw en bokkig, dan weer kalm en loom golvend, stuivend zand als het stormt, kwallen op het strand bij Oostenwind. Acht knopen, soms negen, met stroom mee en bijna niets met stroom tegen. Prikkend zout in je ogen.

Geert en Judith die op wereldreis zijn, spraken een Zweeds stel uit de omgeving van Umeå. Zij verklaarden de Botnische Golf tot het mooiste water op aarde – ze waren ergens in de Stille Zuidzee. Voor mij ligt het mooiste water op net tweehonderd meter van ons huis. Daar kunnen geen Tuamotu's, Botnische scheren en zelfs geen Schotse lochs tegenop. Daar waar je bent geboren, hoor je thuis.

Eerder vandaag moest ik ambtshalve jureren bij een debattoernooi op de rijsscholengemeenschap Whiringerland. De leerlingen van VMBO-3 streden met elkaar, onder andere over de vraag of de gemeente kosteloos menstruatiemiddelen beschikbaar moet stellen. De reten-slimme jongen Mo, wijde slobberbroek half op z'n forse billen, waarschijnlijk wortels in het Rifgebergte, had het hoogste woord. Twee beeldschone meisjes die hand-in-hand onafscheidelijk waren, dienden hem geestig van repliek. Een schuchtere bleke jongen kwam onverwacht met een splijtend argument. Bij het slotdebat van de leerlingen tegen de raadsleden werden de eersten luid-joelend aangemoedigd en werd elk raak argument met applaus beloond. Echt, er is nog hoop!

Goede Vrijdag. Enkele weken geleden waren we in Zeeland - na het Wad een goede tweede, zullen we maar zeggen. We bezochten Ellewoutsdijk, heel schilderachtig aan de Westerschelde. De eerste kerk waar mijn opa "stond", fungeerde in de oorlog als uitkijkpost voor de Duitsers. De geallieerden hebben er hardhandig mee afgerekend. Nu staat er een simpele jaren-vijftig kerk. Willeke stuurde mij een drietal CD's met cantates van Bach na. Gek genoeg onbekend terrein voor mij. Hoewel, vroeger, ik moet een jaar of veertien zijn geweest, begon mijn moeder de zondag vaak met het draaien van een Bachcantate op volle sterkte. Nu, ruim vijftig jaar later, zoek ik, geïnspireerd door Willeke, een alternatief voor de Mattheüs Passion. Ik kom uit bij *Aus der Tiefe rufe ich, Herr, zu dir* (BWV 131).

*So du willst, Herr, Sünde zurechnen,
Herr, wer wird bestehen?
Erbarm dich mein in solcher Last,
nimm sie aus meinem Herzen,
dieweil du sie gebüßet hast*

am Holz mit Todesschmerzen.

Voortdurend dalende melodielijnen, solisten, koor en orkest in een veelstemmige omarming, John Eliot Gardiner, The English Baroque Soloists en het Monteverdi Choir rustig maar vastberaden op hun zoektocht naar genade en verlossing.

Geluk kent vele bronnen als je er gevoelig voor bent: het montere *grutto-grutto*, Rumi met haar oviaantje, de jonge adolescenten van het VMBO, Bach met zijn nooit vervliegende hoop op verlossing en natuurlijk – als altijd – de grijsblauwe zee die je laat ademen, je gedachten stopt en je doet verlangen naar de horizon.

* Olifantje